

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۸ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷	تعدادصفحه: ۲
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۱		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	تعریف اصطلاحات زیر را بنویسید.	۲
	الف) اصول فقه ب) قاعده ملازمه ج) حکم واقعی د) خبر مقطوع الصدور	
۲	عبارت صحیح یا غلط را مشخص کنید.	۲
	الف) دلالت مطلق بر شمول به واسطه الفاظ عموم است. ب) جمالاتی که از دو فرد هم سطح به یکدیگر صادر می شود امر و نهی به شمار می آید. ج) قاعده ی قبح عقاب بلا بیان مربوط به عقل است. د) اجماع از نظر شیعه دلیل مستقلى به حساب نمی آید.	
۳	گزینه ی صحیح را انتخاب کنید.	۱
	۱) در کدام یک از موارد زیر مقدمه عقلی است؟ الف) وضو برای نماز ب) طهارت برای نماز ج) تهیه ی وسیله برای رفتن به حج د) گفتن اذان قبل از نماز ۲) کدام عبارات و الفاظ زیر دلالت برعام می کند؟ الف) احل الله البيع ب) صلَّ ج) حرَّم الربَّا د) لا تَشْتُمُ احداً	
۴	جاهای خالی را کامل کنید.	۲
	الف) اولین و مهمترین منبع استنباط احکام شرعی است. ب) برخی تاریخ نگاران و مستشرقین گفته اند که موسس علم اصول است. ج) به آن عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد گفته می شود. د) به جمله ای که عام را از عمومیت و شمولیت خارج کند می گویند.	
۵	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	۳
	الف) دو کتاب بی نظیر شیخ انصاری را در فقه و اصول که تا امروز منبع درسی حوزه های علمی شیعه است نام ببرید. (۵/۰ نمره) ب) حجیت اجماع ناشی از چیست؟ (۵/۰ نمره) ج) ارکان استصحاب را نام ببرید. (۱ نمره) د) تخییر در کجا جاری می شود؟ (۵/۰ نمره) هـ) تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است؟ (۵/۰ نمره)	
ادامه سوالات در صفحه بعد		

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۸ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷	تعدادصفحه: ۲
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۱		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۶	این عبارات بیانگر کدام حکم فقهی است؟	۱
	الف) لا یَجُوزُ لِبِسِ الذَّهَبِ لِلرَّجُلِ اِجْمَاعاً وَلَا صَلَاةٌ فِی مَطْلَقِ الْمَلْبُوسِ مِنَ الذَّهَبِ وَ لَوْ خَاتِماً ب) بیع وقت النداء	
۷	مراد از جمله ی (دلیل حیث لا دلیل) در بحث جایگاه ادله فقهاتی چیست؟	۱
۸	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.	۷
	الف) دو وظیفه ی خطیر فقیه را بیان کنید. (۱ نمره) ب) قاعده ی اصاله الظهور چیست؟ (با ذکر مثال) (۱ نمره) ج) اجماع محصل را تعریف کنید. (۱ نمره) د) یک دلیل عقلی برای حجیت احتیاط را توضیح دهید. (۱ نمره) ه) عام را تعریف کنید و دو مورد از الفاظ و تعبیری که دلالت بر عموم دارند را ذکر کنید. (۱/۵ نمره) و) در چه زمانی میان نهی و بطلان آن تلازم عقلی وجود دارد؟ چرا؟ (۱/۵ نمره)	
۹	با توجه به سخن امام صادق(ع) به سوالات زیر پاسخ دهید. "مَنْ كَانَ عَلَى يَقِينٍ فَشَكَّ فَلْيَمْضِ عَلَى يَقِينِهِ؛ فَإِنَّ الشَّكَّ لَا يَنْقُضُ الْيَقِينَ"	۱
	الف) روایت را ترجمه کنید. ب) کدام قاعده ی اصولی از این روایت استفاده می شود؟	
۲۰	جمع	" موفق باشید "

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷	
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۴۰۱	مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف) ۱- روش استنباط احکام شرعی ۲- علمی که در آن از فرمول ها و قواعدی بحث می شود که به وسیله ی آنها می توان احکام و قوانین شرعی را از ادله ی مربوطه استنباط کرد. (هر کدام از دو پاسخ به تنهایی کافی است.) (۰/۵ نمره) ب) هر چه عقل حکم کند شرع هم همان را حکم می کند، مثلا اگر عقل ظلم به دیگران را ناپسند می داند شرع هم همین حکم را جاری می کند. (۰/۵ نمره) ج) گاهی فقیه در راه کشف حکم یک موضوع به قانونی دست می یابد که واقعا از طرف قانونگذار یعنی خداوند وضع شده است. به چنین حکمی حکم واقعی گفته می شود. (۰/۵ نمره) د) خبر مقطوع الصدور به خبری گفته می شود که ما به صدور آن از معصوم قطع و یقین داریم. (۰/۵ نمره)	۲
۲	الف) غلط ب) غلط ج) صحیح د) صحیح	۲
۳	۱) گزینه ی ج ۲) گزینه ی د	۱
۴	الف) قرآن ب) محمد ابن ادریس شافعی ج) ذی المقدمه د) مخصص	۲
۵	الف) مکاسب- رسایل (فراید الاصول) (۰/۵ نمره) ب) حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رای معصوم است. (۰/۵ نمره) ج) یقین سابق - شک لاحق- وحدت متعلق یقین و شک - هم زمانی یقین و شک (هر مورد ۰/۲۵ نمره) د) زمانی احتیاط مقدور نیست و آن جایی است که شک مکلف میان حرمت و وجوب باشد، در چنین وضعیتی اصل تخییر جاری می شود. (۰/۵ نمره) هـ) تفسیر موضوعی. (۰/۵ نمره)	۳
۶	الف) حکم حرمت استفاده از طلا برای مردان (۰/۵ نمره) ب) دلالت بر حرمت چنین بیعی دارد اما مقتضی فساد و بطلان آن نیست. (۰/۵ نمره)	۱
۷	دلیل فقهاتی دلیل است در آن جایی که دلیل اجتهادی نباشد.	۱
۸	الف) ۱- به مفاد آیه ی نفر عمل کنند و تمام توان خود را برای فهم دقیق حکم الهی صرف نمایند. (۰/۵ نمره) ۲- باید نهایت دقت و احتیاط را به کار ببرند تا مبادا فتوایی خلاف حکم الهی صادر نمایند. (۰/۵ نمره) ب) هر گاه شک کردیم که متکلم از کلام خود معنای ظاهر را قصد کرده یا معنای غیر ظاهر را، سخنش را بر معنای ظاهر حمل می کنیم. به این قاعده اصاله الظهور گفته می شود. (۰/۷۵ نمره) مثلا در عبارت (اقیموا الصلاة)، اقیموا یک فعل امر است هم می تواند دلالت بر وجوب داشته باشد هم استحباب اما دلالت بر وجوب قوی تر است لذا می گوییم ظهور در وجوب نماز دارد. (۰/۲۵ نمره) ج) به اجماعی گفته می شود که فقیه به وسیله ی تتبع در آرای فقها و فتاوی آن ها تحصیل کرده و شخصا به دست آورده باشد. (۱ نمره) د) ۱- این که انسان ابتدا باید از لحاظ فکری یقین به مساله پیدا کند تا بتواند قطعا آن را انجام دهد. (اشتغال یقینی مستلزم فراغ یقینی است) ۲- قاعده ی وجوب دفع ضرر محتمل: هر گاه عقل نسبت به عملی ضرری را احتمال دهد امر به پرهیز نسبت به آن می کند و اگر کسی خلاف این حکم عقل رفتار کند مسحق مذمت است. (یکی از این دو دلیل کافی است، ۱ نمره) هـ) بعضی از الفاظ و تعابیر دلالت بر کلیت و شمولیت حکم دارند و ظهور در عمومیت دارند که به آنها عام گفته می شود (۱ نمره) لفظ کل - هرلفظی که به معنای کل باشد - جمع معرف به ال - قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یا نهی (ذکر دو مورد کافی است، ۰/۵ نمره) و) در زمانی که نهی از یک عمل عبادی باشد (۰/۷۵ نمره) زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می کند در واقع آن عمل مبعوض خداوند است و انجام دهنده ی آن عمل نیز مورد خشم و غضب خدا خواهد بود و در عبادت نیت و قصد قربت لازم است (۰/۷۵ نمره)	۷
۹	الف) هر کس بر یقینی باشد و سپس شک بر او عارض شود باید به یقینش عمل کند زیرا شک، یقین را از بین نمی برد (۰/۵ نمره) ب) قاعده یا اصل استحباب (۰/۵ نمره)	۱
	همکاران محترم: لطفا به پاسخ های صحیح و منطقی به شکل مفهومی نمره تعلق گیرد.	۲۰